

**Конспект
інтелект-батлу
для дітей старшого дошкільного віку**

«Розумники та розумниці»

Тема: Що ми знаємо про Запорізький край

**Підготували:
Ільчук Лілія Антонівна
Рябікіна Наталія Олександрівна
вихователі ЗДО (ясел-садка) № 286
«Полунична галявина»**

**м. Запоріжжя
2022**

Актуальність теми: як писав Олександр Довженко: «Народ, що не знає своєї історії та свого коріння, є народ сліпців. І такий народ завжди будуть зневажати та поневолювати». Здійснення патріотичного виховання дітей дошкільного віку через призму знань про свій рідний край значно активізує розвиток національної самоповаги, ідеї збереження та розвитку традицій національного відродження. Актуальність цієї теми також зумовлюється пріоритетними напрямками Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Законів України, Концепцій та Стратегій, спрямованими на модернізацію, оновлення змісту, вдосконалення форм, методів і технологій навчання дітей рідної мови та виховання українського громадянина – патріота України.

Базовий компонент дошкільної освіти також орієнтований на збагачення виховних традицій українського суспільства сучасними досягненнями та прогресивними світовими тенденціями у сфері освіти. За Стандартом результатом сформованості соціально-громадянської компетентності випускника закладу дошкільної освіти є інтерес до загальнолюдських, громадянських та національних цінностей, сформованість знань про свій родовід, рідний край та Батьківщину, прояв особистісних якостей та почуттів, навички участі та спілкування в соціальних подіях та різних заходах.

Ми вважаємо, що після опрацювання будь-якої теми в різних формах організації та видах діяльності доцільно проводити командні інтелектуальні ігри, особливістю яких є те, що діти в них не лише демонструють свої знання та вміння, а й вчаться співпрацювати, досягати спільної мети, підтримувати одне одного. Ігрова діяльність – провідна в дошкільному віці, а сучасна інтелектуальна гра розвиває психічні процеси, мовлення та творчий потенціал дітей, навчає їх адекватно реагувати на труднощі та мотивує до нових досягнень, забезпечує отримання ними впевненості та задоволення.

Мета: продовжувати формувати сукупність уявлень дошкільників про рідний край, знання про пам'ятки історії та природи, видатних людей, традиції та культуру. Закріпити вміння диференціювати поняття *країна, область, місто, селище*. Розвивати інтелектуальні здібності дітей, спонукати їх цікавитись минулим та сьогоденням рідного краю, козацькими традиціями, літературним надбанням Запорізького краю. Учити демонструвати свої знання про Україну, державні та народні символи, визначні пам'ятки та сучасне життя свого міста. Продовжувати активізувати словник дошкільників відповідно до теми, збагачувати прислів'ями та фразеологічними зворотами, формувати комунікативно-мовленнєву компетентність. Розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять. Виховувати почуття гордості за свою Батьківщину і народ, любов до рідної землі, почуття згуртованості та дружні взаємовідносини з однолітками.

Попередня робота: проведені заняття з ознайомлення з предметним докільням, розвитку рідного мовлення за тематичними тижнями, заняття з художньо-мовленнєвої діяльності та морального виховання, гурткові заняття з народознавства; робота в міні-музеях «Україна - наша Батьківщина», «Запорізька Січ», «Картини художників України», «Рідне місто Запоріжжя»; читання та розучування творів усної народної творчості, творів українських поетів та письменників; перегляд відеороликів та мультфільмів; дидактичні, словесні та народні ігри.

Обладнання: ноутбук, мольберти, інтерактивна гра «Знавці Запоріжжя», конверти з завданнями, прапорці Запорізької області та міста Запоріжжя, фото-загадки об'єктів м. Запоріжжя, мнемодоріжки, емблеми команд, фішки, кросворд «Запоріжжя», маркери, магніти, м'яч, біла та чорна картки, пов'язки для капітанів, кубок, мікрофони, грамоти для всіх дітей, дитячі ігри та книжки, цифри.

Використана література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / автор. колектив; наук. кер. Піроженко Т.О., наказ МОН України від 12.01.2021 № 33.
2. Богуш А. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. пос. / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – К.: Вища школа, 1994.
3. Зінкевичі Н. і О. Українське дошкілля. Збірка для читання і розповідання дітям старшого дошкільного віку / упоряд. Н. і О. Зінкевичі. – К.: Смолоскип, 2003.
4. Гноїнська О. Державні та національні символи України. Матеріали для проведення занять зі старшими дошкільнятами / О.В. Гноїнська. – Харків: Веста; Ранок, 2008.
5. Калуська Л. Дивокрай. Вибрані дидактикометодичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільних закладів / Л.В. Калуська. - Тернопіль: Мандрівець, 2006.
6. Каплуновська О. Україна – моя Батьківщина: конспекти занять із національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О.М. Каплуновська, І.І. Кичата, Ю.М. Палець. – Тернопіль: Мандрівець, 2017.
7. Корицька Г. Література рідного краю: навчально-методичний посібник / Г.Р. Корицька. – Запоріжжя: Просвіта, 1999.
8. Крутій К. Стежинки у Всесвіт: комплексна освітня програма для дітей раннього та передшкільного віку / автор. колектив; наук. кер. К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2020.
9. Лозинська Є. Українське народознавство дітям дошкільного віку: методичний посібник для дошкільних закладів / Є. Лозинська. – Львів: Оріяна-Нова, 2008.
10. Яловська О. Народні перлини для маленької дитини / О.О. Яловська. – Тернопіль: Мандрівець, 2013.
11. <https://vseosvita.ua/library/mnemosmuzki-prikazki-ta-prisliva-pro-kozakiv-Mnemodorizhki-do-prisliviv>.

Хід:

Організаційний момент (*діти двох команд, в яких порівну хлопців та дівчат, стоять у шеренгах*)

Вступне слово вихователів

- Сьогодні у нас відбудеться інтелект-батл «Розумники та розумниці» між командами «Віночок», вихователь Ільчук Лілія Антонівна та «Білочка», вихователь Рябікіна Наталія Олександрівна.

- Увага! Тема нашої гри «Що ми знаємо про Запорізький край». Правила гри такі: задавати запитання та оцінювати ваші відповіді будуть вихователі команд суперників, відповідати потрібно чітко, швидко і правильно. За правильну відповідь команда одержує 2 фішки, за неповну – 1 фішку.

Мотивація. Команда, яка збере більше фішок, переможе! Крім цього обидві команди зможуть придбати за визначеною ціною (кількістю фішок), цікаві для дітей ігри та книжки.

- Для початку інтелект-батлу необхідно вибрати капітанів команд. Оскільки ви всі розумники та розумниці, пропоную використати лічилки.

Лічилки

1. А Іван – копитан,

2. Бігли коні під мостами

Чим ти коней підкував?

З золотими копитами.

Сріблом, золотом – дзень, брязь,

Дзень, брязь –

Будеш славний князь!

Вийшов князь!

- Капітанів визначено (*їм пов'язуються спеціальні пов'язки*), а зараз команди проголосить свої девізи та займайте місця.

Емоційне налаштування. Девізи

1. «Білочка гризе наук горішки

Та здобуде за знання всі фішки!»

2. «Віночок знань ми сплетемо

Фішки всі собі заберемо!»

Раунд 1. Розминка - тема «Моя країна – Україна». (Вихователі задають запитання суперникам)

Запитання для першої команди:

- Як називається країна, в якій ми живемо? (Україна)
- Як називається столиця України? (Київ)
- Назвіть державні символи України. (Герб-тризуб, синьо-жовтий прапор, гімн - урочиста пісня)

Запитання для другої команди:

- Хто зараз президент України? (Володимир Зеленський)
- Як називаються люди, які живуть в Україні? (Українці)
- Назвіть народні символи українців. (Калина, верба, рушник, вінок, вишиванка, писанка тощо)

Оцінка відповідей фішками.

Раунд 2. Тема «Мій рідний край». (Вихователі задають запитання суперникам та пропонують словесну гру)

Запитання для першої команди:

- Як називається наше місто? (Запоріжжя)
- Як називається головний проспект міста Запоріжжя? (Соборний)
- Які ще міста та селища ви знаєте в Запорізькій області? (Мелітополь, Бердянськ, Енергодар, Кирилівка тощо)
- Знайдіть серед інших гербів герб Запорізької області. Що зображено?

Запитання для другої команди:

- Як раніше називалось місто Запоріжжя? (Олександрівськ)
- Яка річка протікає в нашому місті? (Дніпро)
- Яке море є на півдні нашої області? (Азовське)
- Знайдіть серед інших гербів герб міста Запоріжжя. Що зображено?

Словесна гра з м'ячем «Яке наше місто» (велике, красиве, зелене, сучасне, квітуче, гарне, рідне, українське, козацьке, індустриальне, чудове тощо)

Команди по черзі називають прикметники, передаючи м'ячі, якщо не знають, передають далі. Перемагає команда, яка назве більше прикметників, вона отримує 1 фішку.

Раунд 3. Тема «Запорозьке козацтво». (Вихователі задають запитання та завдання суперникам)

Запитання для першої команди:

- Як називається острів на Дніпрі, який схожий на собаку хорта? (*Хортиця*)
- Як називається козацьке поселення? (*Січ*)
- Як назвіться хата козаків? (*Курінь*)
- Як називається козацький човен? (*Чайка*)
- Як називається палиця отамана з кулею на кінці? (*Булава*)
- Як називається найвідоміший козацький танок? (*Гопак*)

Запитання для другої команди:

- Як називається найбільший острів на Дніпрі? (*Хортиця*)
- Хто такі козаки? (*Вільні люди*)
- Як називали головну людину козацького війська? (*Гетьман*)
- Як називається чуприна у козака? (*Оселедець*)
- Хто є вірним другом козака? (*Кінь*)
- Кому був заборонений вхід на територію Запорізької Січі? (*Жінкам*)

Дидактична гра для розумників «Збери козака в похід». Серед різних предметних картинок хлопцям обох команд необхідно вибрати зображення одягу, зброї та інших предметів, необхідних козакам у поході. Команди, які виконують завдання без помилок, отримають 2 фішки, з помилками – 1 фішку. (*Поки хлопці виконують правила дидактичної гри, завдання отримують дівчата*)

Прислів'я та приказки про козаків. Вправа «Мікрофон» для розумниць.

Дівчата обох команд по черзі, передаючи мікрофони, розповідають прислів'я та приказки, якщо не знають, пропускають хід. Перемагає та команда, яка назве більше прислів'їв та приказок, вона отримує 1 фішку. Пропонується

ускладнення, за яке команда, яка перша назве прислів'я за **мнемодоріжкою**, отримає ще 1 фішку.

Оцінка відповідей фішками.

Прислів'я та приказки про козаків

Степ і воля – козацька доля.	Козацькому роду нема переводу.
Хліб та вода – то козацька їда.	Де козак – там і слава.
Терпи козаче, отаманом будеш.	Кінь та ніч козакові товариші.
Козак мовчить, а все знає.	Козак з біди не заплаче... <i>(Та інші)</i>

*Перевірка виконання хлопцями завдання «Збери козака в похід»,
оцінка фішками.*

Фізхвилинка   Швидко стали по порядку,
                             Розпочнем мерщій зарядку.
                             Руки в боки розвели,
                             Мов на чайках попливли.
                             Ліва, права, ліва, права –
                             Роблять руки наші вправи.
                             Ми веселі козачата,
                             Любим дружно танцювати.
                             Не лінуйтеся, присідайте
                             І здоров'ячко зміцняйте!

Раунд 4. Тема «Визначні місця Запоріжжя». *(Вихователі задають запитання та завдання суперникам)*

Запитання для першої команди:

- Скільки років Запорізькому дубу? *(700 років)*
- Які за легендами відомі українці зупинялись біля дубу? *(Т. Шевченко, Б. Хмельницький, І. Сірко)*
- Яка споруда в Запоріжжі схожа на змію та з'єднує два берега Дніпра? *(Гребля)*
- Що дають людям турбіни ДніпроГЕСу? *(Електроенергію)*

Запитання для другої команди:

- Скільки дорослих людей потрібно, щоб обхватити стовбур дуба? (6 осіб)
- Яка дитяча школа козацького бойового мистецтва працює біля Запорізького дуба? (Спас)
- ДніпроГЕС – найстарша чи наймолодша гідроелектростанція на Дніпрі? (Найстарша)
- Висота греблі ДніпроГЕСу – скільки поверхів багатоповерхового будинку? (24 поверхи)

Дидактична вправа «Фото-загадка». Команди по черзі відгадують знайомі місця рідного міста за фотографіями. Команда-переможниця отримує 1 фішку.

Оцінка відповідей фішками.

Раунд 5. Тема «Місто для людей». (Вихователі пропонують суперникам завдання за методикою ТРВЗ з білою та чорною картками та інтерактивну гру «Знавці Запоріжжя». При оцінюванні враховується повнота відповідей та час виконання 2 або 1 фішками)

Завдання для першої команди:

1. Чому велике місто – це добре? (ТРВЗ)
2. **Інтерактивна гра «Знавці Запоріжжя».** Вибрати серед інших зображення будівлі, мосту, місця відпочинку в Запоріжжі; розмістити в порожню клітинку на екрані.

Завдання для другої команди:

1. Чому велике місто – це погано? (ТРВЗ)
2. **Інтерактивна гра «Знавці Запоріжжя».** Вибрати серед інших зображення пам'ятнику, історичного місця, фонтану в Запоріжжі; розмістити на екрані.

Оцінка відповідей фішками.

Конкурс капітанів: кросворд «Запоріжжя». (Вихователі пропонують капітанам команд суперників відгадати кросворд. Хто швидше впорається, отримує 2 фішки, хто повільніше -1 фішку)

Раунд 6. Читання віршів Петра Ребра. *(Вихователі пропонують командам скористатись останнім шансом, щоб отримати додаткові 1 або 2 фішки за правильне та виразне декламування віршів видатного запорізького поета. Читають вірші по одній дитині від команди)*

П. Ребро. Дума про рідний край.

Ні, ти не знаєш добре України,
Якщо на Запоріжжі не бував.
Тут небо то від хвиль дніпровських синє,
То, наче мак, червоне від заграв...
Сюди з полів течуть духмяні чари,
Звідсіль щодня ідуть світанки вдаль.
Тут із вогнів у парі сталевари,
Неначе пісню серця, творять сталь.
Тут струм з води висмоктують турбіни,
А Хортиця сурмить, мов пароплав...
Ні, ти не знаєш добре України,
Якщо на Запоріжжі не бував!

П. Ребро. Гей, шуми, Великий Луже!

Гей, шуми, Великий Луже!
Мати-Хортиця, співай!
Запорожців плем'я дуже
Повернулось в рідний край.
Сходить сонце, золотиться,
Мов козацька булава.
Ще не висохла криниця,
Запорозька Січ жива!
Наша мова солов'їна
Піде з нами у віки.

Доти буде Україна,
Доки будуть козаки!

Індивідуалізація та диференціація. Запитання, завдання та різноманітні ігри різного ступеню складності, методи та прийоми з опорою на різні сенсорні аналізатори дають змогу здійснювати до дітей індивідуальний та диференційований підхід.

- Підбиваємо підсумки цього раунду та всього інтелект-батлу! (*Капітани команд рахують фішки*)

- Команді, яка перемогла, вручається кубок переможців! (*Нагородження*)

- Але обидві команди мають змогу витратити фішки, зароблені своїми знаннями, на придбання книжок та ігор для своєї групи. (*Команди разом зі своїми вихователями міркують, що їм потрібно та на що вистачить заробленої суми фішок. Починають вибір з команди-переможниці по черзі*)

- На цьому наша гра закінчується. Всі учасники нагороджуються спеціальними грамотами: «Грамота розумника» та «Грамота розумниці». Всім дякуємо. До нових зустрічей!

*Відеоролік на пісню запорізького композитора Анатолія Сердюка
«Запоріжжя моє кохане».*

Додаток 1. Слайд-шоу використаних методів в інтелект-батлі.

Додаток 2. Інтерактивна гра «Знавці Запоріжжя».

Додаток 3. Мнемодоріжки до прислів'їв.

Додаток 4. Кросворд «Запоріжжя».

Додаток 5. «Грамота розумниці», «Грамота розумника».

Додаток 6. Відеоролік на пісню А. Сердюка «Запоріжжя моє кохане».

- Як називається країна, в якій ми живемо? (*Україна*)
- Як називається столиця України? (*Київ*)
- Назвіть державні символи України. (*Герб-тризуб, синьо-жовтий прапор, гімн - урочиста пісня*)
- Як називається наше місто? (*Запоріжжя*)
- Як називається головний проспект міста Запоріжжя? (*Соборний*)
- Які ще міста та селища ви знаєте в Запорізькій області? (*Мелітополь, Бердянськ, Енергодар, Кирилівка тощо*)
- Як називається острів на Дніпрі, який схожий на собаку хорта? (*Хортиця*)
- Як називається козацьке поселення? (*Січ*)
- Як назвється хата козаків? (*Курінь*)
- Як називається козацький човен? (*Чайка*)
- Як називається палиця отамана з кулею на кінці? (*Булава*)
- Як називається найвідоміший козацький танок? (*Гопак*)
- Скільки дорослих людей потрібно, щоб обхватити стовбур запорізького дуба? (*6 осіб*)
- Яка дитяча школа козацького бойового мистецтва працює біля Запорізького дуба? (*Спас*)